

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка**

Циклова комісія психолого-педагогічних дисциплін та дошкільних методик

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виховної роботи

Павло ЯЛОВСЬКИЙ

«01» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Літня педагогічна практика у ЗДО

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

Спеціальність **012 Дошкільна освіта**

Освітньо-професійна програма **Дошкільна освіта**

Кременець – 2024

Мишаківська Л.О. Літня педагогічна практика: робоча програма педагогічної практики для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Кременець, 2024. 17 с.

Розробник:

Мишаківська Людмила Олександрівна – викладач циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін та дошкільних методик Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін та дошкільних методик
Протокол від «1» серпня 2024 р. № 1

Голова циклової комісії

Надія САБРАН

1. Вступ

Педагогічна практика (літня) в закладі дошкільної освіти є важливою складовою підготовки майбутніх вихователів, оскільки вона надає здобувачам можливість застосувати теоретичні знання на практиці, розвивати професійні навички та поглиблювати розуміння специфіки роботи з дітьми передшкільного віку.

Здобувачі мають можливість спостерігати за щоденними процесами виховання та розвитку дітей, а також самостійно проводити заняття, організовувати ігри, брати участь у догляді за дітьми. Це допомагає їм формувати вміння планувати та організовувати освітній процес.

Робота з дітьми потребує спеціальної психологічної підготовки, і практика дозволяє здобувачам адаптуватися до роботи в дитячому колективі, зрозуміти поведінкові особливості дітей, навчитися ефективно взаємодіяти з ними.

Під час практики майбутні вихователі опановують методи виховної роботи, розвивають креативність, вчаться знаходити індивідуальний підхід до кожної дитини та працювати в команді з іншими педагогами.

Здобувачі мають можливість критично осмислювати власну діяльність, отримувати зворотний зв'язок від керівників практики та аналізувати свої сильні та слабкі сторони. Це сприяє вдосконаленню професійної майстерності.

Практика в колективі педагогів дозволяє здобувачам інтегруватися в професійне середовище, спілкуватися з досвідченими фахівцями, обмінюватися досвідом і переймати корисні педагогічні методи та підходи.

Отже, педагогічна практика (літня) допомагає майбутнім вихователям не лише закріпити знання, але й отримати цінний досвід, необхідний для подальшої професійної діяльності, що робить її невід'ємною частиною підготовки кваліфікованих фахівців.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогічна практика (літня)» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 012 Дошкільна освіта Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		3-й	
Загальна кількість годин –120		Семестр	
		6-й	
		Лекції	
Тижневих годин – 30 Тижнів – 4	освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	–	–
		Практичні, семінарські	
		–	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		120 год.	
		Вид контролю:	
		Залік 6-й семестр	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 0 % : 100 %

3. Мета та завдання педагогічної практики (літньої)

Педагогічна практика (літня) у закладах дошкільної освіти передбачена освітньо-професійною програмою підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, спеціальності 012 Дошкільна освіта. Це особливий вид діяльності, що визначений як ефективний компонент професійної, інтелектуальної і життєвої підготовки майбутнього вихователя. Вона є показником того, наскільки глибоко і усвідомлено здобувачі засвоїли теоретичні знання з курсів дитячої психології, педагогіки, фахових методик та оволоділи практичними навичками і вміннями.

Метою педагогічної практики (літньої) є поглиблення теоретичних знань здобувачів з фахових дисциплін, формування умінь і навичок, необхідних для виконання функцій вихователя закладу дошкільної освіти формування сучасного вихователя-бакалавра в умовах модернізації дошкільної освіти в Україні.

Основні завдання педагогічної практики (літньої):

- 1) поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань здобувачів;
- 2) формування навичок спостереження і аналізу педагогічної діяльності, вміння осмислювати та використовувати педагогічний досвід кращих працівників закладів дошкільної освіти;
- 3) вироблення прагнення до пошуку найбільш ефективних методів роботи з дошкільниками;
- 4) формування і розвиток у майбутніх вихователів педагогічних вмінь та навиків, професійно значимих якостей особистості, інтересу і любові до педагогічної діяльності, до дітей;
- 5) формування нахилів і потреб до педагогічної самоосвіти і розвиток творчого підходу до педагогічної діяльності;
- 6) виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності на посаді вихователя закладу дошкільної освіти.

У процесі проходження педагогічної практики (літньої) у здобувачів формуються такі **компетентності**:

ЗКЗ Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК1 Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК5 Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

Програмні результати навчання

РН1 Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН2 Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

РН3 Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей.

РН6 Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН7 Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

РН9 Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм.

РН10 Організовувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН15 Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

РН16 Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку.

РН18 Організовувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН20 Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

РН21 Демонструвати вміння організовувати роботу з фізичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку у закладі дошкільної освіти.

4. Організація педагогічної практики (літньої)

Педагогічну практику (літню) здобувачі проходять у закладах дошкільної освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності (навчально-виховних комплексах, закладах загальної середньої освіти, в яких функціонують передшкільні групи) і триває 4 тижні.

Об'єктами педагогічної практики (літньої) виступають заклади дошкільної освіти різних форм власності, які застосовують нові передові форми та методи організації освітнього процесу дітей раннього та передшкільного віку.

Для керівництва педагогічною практикою здобувачів призначаються досвідчені викладачі циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін та дошкільних методик, що мають досвід роботи у ЗДО та практичні працівники.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять, колективних та групових форм роботи; здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої тощо); проводять діагностику знань, умінь і навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження у практику своєї роботи; організовують роботу з батьками; проводять відкриті заняття з наступним обговоренням.

Зміст педагогічної практики орієнтовно розподіляється таким чином:

1-й тиждень (підготовчий етап) – спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в різних вікових групах.

Перший тиждень практиканти спостерігають роботу вихователя з дітьми, а потім самостійно працюють по 6 годин на день (1 чи 2 зміна), проводячи процеси життєдіяльності, ігрову, трудову діяльність, заняття з різних освітніх ліній згідно методичних рекомендацій викладачів педагогіки та фахових методик.

Також в перші дні практики кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину, за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня здобувачі завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення навчально-виховної роботи з дітьми в наступні тижні практики (календарні плани та конспекти занять).

2-й – 3-й тижні (основний етап) – самостійна робота здобувачів-практикантів на посаді вихователя.

4-й тиждень – проведення залікових процесів життєдіяльності та колективних і групових форм роботи (занять з різних освітніх ліній), підготовка звітної документації; участь у педагогічній раді, присвяченій обговоренню підсумків педпрактики.

На **підготовчому етапі** здобувачі спостерігають і аналізують організацію освітнього процесу в закріпленій за ними групі: заняття, процеси життєдіяльності тощо.

Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть упродовж всієї практики.

На **основному етапі** здобувачі самостійно працюють вихователями. В цей час крім щоденної навчально-виховної роботи з дітьми, організовують загальні заходи для дітей (тематичні свята – Купала, екскурсії), організовують спілкування старших дітей з молодшими тощо.

Практиканти проводять роботу з батьками: беруть участь у батьківських зборах, надають індивідуальні та групові консультації з питань навчання і виховання дошкільників, проводять бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

На **підсумковому етапі** (4 тиждень), практиканти проводять залікові види діяльності. Конспекти залікових занять перед проведенням затверджуються вихователем та методистом. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Для ефективної реалізації програми педагогічної практики (літньої) мають бути враховані такі умови її організації:

1. Перед початком педагогічної практики (літньої) проводиться визначення рівня готовності здобувачів до практики (накопичення певного методичного матеріалу для практики, самостійно добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей 3-6 років, загадки, вірші, інший мовленнєвий матеріал тощо).

2. Роботу з дітьми здобувачі-практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх освіту і розвиток.

3. Практиканти зобов'язані виконувати правила внутрішнього розпорядку ЗДО, підкорятися розпорядженням директора та інших осіб, які мають право інспектувати ЗДО.

Перед початком педагогічної практики (літньої) проводиться настановча конференція, у ході якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Послідовність реалізації завдань літньої практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики, який складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики (вихователем, спеціалістами управління освіти, викладачами закладу вищої освіти). Кожен практикант працює відповідно до свого індивідуального плану.

Упродовж педагогічної практики (літньої) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, вивчення та аналізу ділової документації ЗДО. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Літня педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки до майбутньої професійної діяльності.

5. Програма педагогічної практики (літньої)

Змістовий модуль 1. Спостереження та аналіз освітньої діяльності вихователя

Програма педагогічної практики (літньої) передбачає проведення практикантами різнопланової освітньої роботи, а саме, виконання посадових обов'язків вихователя групи дітей передшкільного віку.

Самостійному здійсненню освітнього процесу в групі передують ознайомлення практикантів з закладом дошкільної освіти, організацією його роботи. Практика розпочинається із бесіди з директором ЗДО, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями освітньої роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється розвиток дітей передшкільного віку та які форми планування освітньої діяльності прийняті в ЗДО. Директор проводить також інструктаж з практикантами щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей передшкільного віку.

В перші дні перебування в закладі дошкільної освіти практиканти ознайомлюються з організацією його роботи, вивчають документацію, спостерігають та аналізують роботу вихователя (проведення процесів життєдіяльності, організацію різних видів освітньої діяльності), готуються до самостійної роботи на посаді вихователя: складають календарні плани освітньої роботи на період практики, конспекти процесів життєдіяльності, занять з

фізичної культури та розваг, виготовляють необхідні дидактичні посібники, ігровий матеріал. Кожен здобувач обирає дитину, за якою він буде вести спостереження з метою складання психолого-педагогічної характеристики. На кінець підготовчого періоду здобувачі завершують складання індивідуального плану проходження педагогічної практики (літньої), затверджують його у методиста.

В період проходження педагогічної практики (літньої) практиканти спостерігають за проведенням занять різних видів і типів (комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані, фронтальні, групові, індивідуальні) з різних освітніх ліній та вечорів, розваг, тематичних свят тощо (всього 4-5 видів освітньої діяльності). Практиканти беруть участь в їх обговоренні, а результати спостережень фіксують у щоденнику.

Форма звіту: щоденник педагогічної практики (літньої)

Змістовий модуль 2. Самостійне виконання здобувачем-практикантом обов'язків вихователя

Під час проходження педагогічної практики (літньої) здобувачі самостійно працюють на посаді вихователя в першу і другу половину дня. Здійснюють всебічне виховання дітей, добираючи для цього конкретний зміст роботи і засоби педагогічного впливу. Проводять процеси життєдіяльності, ігри, спостереження, екскурсії та інші форми навчально-пізнавальної діяльності згідно Базового компонента дошкільної освіти та відповідної програми розвитку дитини передшкільного віку.

Форма звіту: щоденник педагогічної практики (літньої), конспекти проведених здобувачем інтегрованих занять з різних освітніх ліній, конспекти проведених форм організації життєдіяльності дітей в I та II половину дня, конспекти розваги чи свята, форми роботи з батьками, виставка-конкурс наочних посібників.

Змістовий модуль 3.

Вивчення особистості дітей та проведення психолого-педагогічної діагностики

Важливою складовою частиною роботи здобувача-практиканта є також проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дитини передшкільного віку. Це завдання педагогічної практики (літньої) практикант починає розв'язувати з перших днів перебування в групі.

Обираючи дитину, за якою буде спостерігати, здобувач-практикант має порадитися з вихователем групи, психологом ЗДО. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною

літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину. При цьому практикант повинен враховувати, що головним методом вивчення дитини передшкільного віку має бути психолого-педагогічне спостереження.

Отримані за час спостережень відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних вправ, які проводить з дитиною здобувач-практикант, вивчення педагогічної та методичної літератури закладу дошкільної освіти.

Хід і результати вивчення особистості дитини здобувач-практикант фіксує у щоденнику педагогічної практики, зазначаючи зауваження, думки щодо розвитку дитини, можливі рекомендації щодо її виховання.

Наприкінці практики здобувачі оформлюють звітну документацію, беруть участь у педагогічній раді (чи виробничій нараді), присвяченій обговоренню підсумків переддипломної педагогічної практики.

Завдання: Складання психолого-педагогічної характеристики одного з вихованців групи.

Форма звіту: щоденник педагогічної практики, звіт про педагогічну практику, виставка-конкурс фотогазет, звіт у формі мультимедіа.

Після завершення педагогічної практики (літньої) здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Підсумком педагогічної практики (літньої) є звітна конференція за результатами практики.

6. Структура педагогічної практики (літньої)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекц.	сем.	практ.	лаб.	с. р.
Змістовий модуль 1. Спостереження і аналіз освітньої діяльності вихователя	30	-	-	-	-	30
Змістовий модуль 2. Самостійне виконання здобувачем-практикантом	60	-	-	-	-	60

обов'язків вихователя						
Змістовий модуль 3. Вивчення особистості дитини та проведення психолого-педагогічної діагностики	30	-	-	-	-	30
Разом годин за навчальним планом	120	-	-	-	-	120

Форми звітності здобувача про практику:

I. Оформлення і подання звітної документації:

- 1) індивідуального плану проходження педагогічної практики;
- 2) календарного плану навчально-виховної роботи;
- 3) конспектів залікових занять з протоколом обговорення;
- 4) конспекту процесу життєдіяльності;
- 5) тез доповіді (консультації) для батьків;
- 6) психолого-педагогічної характеристики дитини;
- 7) сценарію свята (розваги)
- 8) звіту про педагогічну практику;
- 9) характеристики на здобувача-практиканта.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

7. Критерії оцінювання роботи практикантів

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховується:

- рівень професійно-педагогічних умінь;
- прояв професійно-значущих якостей особистості: дисциплінованість, організованість, доброзичливість, врівноваженість, любов до дітей тощо;
- якість виконання усіх завдань практики;
- рівень виявлення творчості;
- рівень педагогічного аналізу і рефлексії;
- якість звітної документації.

Результати практики оцінюються за такими критеріями:

Оцінка «**відмінно**» ставиться, якщо здобувач під час практики проявив дисциплінованість, глибокі знання із фахових дисциплін, творчу самостійність у плануванні, підготовці і проведенні навчально-виховної роботи з дітьми; грамотно склав індивідуальний план, намітив конкретні шляхи його реалізації; на високому професійному рівні проводив заняття і процеси життєдіяльності, використовуючи широкий арсенал методів та прийомів; вдало здійснював виховну роботу в закріпленій групі, змістовно підготував свято, розваги; повністю виконав завдання практики та акуратно оформив звітну документацію.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо здобувач освіти проявив дисциплінованість та акуратність у роботі, любов до дітей та професії, виконав всі пункти індивідуального плану, проте не досить ефективно застосовував здобуті знання, уміння та навички, потребував допомоги вихователя, допускав помилки під час проведення занять, процесів життєдіяльності; вчасно оформив та подав на перевірку звітну документацію.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо здобувач освіти виконав програму практики, але в реалізації завдань всестороннього виховання допускав помилки, недостатньо ефективно застосовував теоретичну і методичну підготовку у проведенні занять та процесів життєдіяльності, вечорів, розваг, тематичних свят; не зумів налагодити належного контакту з дітьми, несвоєчасно і неякісно оформив звітну документацію.

Оцінка **«незадовільно»** ставиться, якщо здобувач освіти проявив порушення дисципліни, без причин пропускав практику; виявив недостатній рівень фахової підготовки; неефективно використовував методи і прийоми виховання, не проводив на належному рівні загальні заходи; не зумів налагодити належного контакту з дітьми та вихователями; не представив звітної документації практики на перевірку і рецензування.

8. Перелік звітної документації педагогічної практики (літньої)

1. Конспекти проведених здобувачом-практикантом 4 відкритих занять з різних змістових напрямів дошкільної освіти:
 - фізичного розвитку;
 - пізнавального розвитку (ознайомлення з навколишнім світом, природою);
 - мовленнєвого розвитку;
 - художньо-естетичного розвитку (образотворча діяльність) (із зразками дидактичних матеріалів).
2. Конспект проведення процесів життєдіяльності та різних форм роботи в I половину дня.
3. Конспект проведення процесів життєдіяльності в II половину дня.
4. Конспект проведення розваги або свята.
5. Конспект проведеної форми роботи з батьками.
6. Психолого-педагогічна характеристика дитини дошкільного віку.
7. Щоденник педагогічної практики (літньої).
8. Характеристика здобувача-практиканта, затверджена директором закладу дошкільної освіти.
9. Звіт про літню педагогічну практику.

Документація повинна бути оформлена на стандартних аркушах білого паперу і подана у папці. Документація може бути подана в рукописному вигляді або надрукована на комп'ютері. Титульна сторінка звітної документації обов'язково має бути в комп'ютерному друці.

Група здобувачів-практикантів, які проходили практику в одному закладі дошкільної освіти, до звітної конференції готує:

1. Наочні посібники з методичним описом (1-2 в залежності від кількісного складу групи).
2. Фотогазету (фото-звіт, мультимедіа-звіт чи у іншій формі).

9. Рекомендована література

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні / Науковий керівник : А. Богуш. К., 2021. 38 с.
2. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / Автор. колектив; наук. керівник К.Л.Крутій. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2011. 188 с.
3. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» / Л. Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 144 с.
4. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: Збірник методичних матеріалів / [авт.-упоряд.: О. Долинна, А. Бурова, О. Низковська, Т. Носачова]. Тернопіль : Мандрівець, 2011. 480 с.
5. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. Гавриш, Т. Панасюк, Т. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман, А. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
6. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина» / Наукові керівники: О. Проскура, Л. Кочина, В. Кузьменко. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. 328 с.
7. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. Білан; за заг.ред. О. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 256 с.
8. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. Аксьонова, А. Аніщук, Л. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР – Україна», 2019. 488 с.

Додаткова

1. Аматыєва О. Говорімо виразно: діагностика і формування виразності мовлення старших дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2019. №10. С.11-15.

2. Андреева Т. Виховання ціннісного ставлення до предметного довкілля у дітей дошкільного віку: предметне довкілля. *Рідна школа*, 2018. №3-4. С. 64-66.
3. Андрусич Н. Гаджети в житті дитини: за і проти : дитина і комп'ютер. Круглий стіл. *Дошкільне виховання*, 2018. №5. С.2-8.
4. Бенера В. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей. Навчально-методичний посібник за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для здобувачів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта». К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 384 с.
5. Біла І. Розвиток пізнавальної діяльності дошкільників. Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С., 2009. 120 с.
6. Богуш А. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник. К.: Вища шк., 2007. 542 с.: іл.
7. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей [Текст] : підручник для здобувачів ВНЗ. К. : Слово, 2010. 301 с.
8. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. К.: Видавничий дім «Слово», 2004. 367 с.
9. Богуш А., Лисенко Н. Українське народознавство в дошкільному навчальному закладі. К. : Вища школа, 2004. 178 с.
10. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. 408 с.
11. Богуш А. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. 4-те вид., доопр. і доп. Х.: Вид-во «Ранок», 2013. 192 с.
12. Богуш А. Перші кроки грамоти: перед шкільний вік: навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 424 с.
13. Бочелюк О. Кімнатне квітникарство в дошкільному закладі. Вид. 2-ге, доп. Тернопіль. : Навчальна книга – Богдан, 2012. 240 с.
14. Дмитренко М. Українська фольклористика: історія, теорія, практика. К. : Ред. часопису «Народознавство», 2001. 576 с.
15. Загородня Л. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 144 с.
16. Захарчук Т. Секрети петриківського розпису. *Дошкільне виховання*. 2015. №8. С. 30–32.
17. Крутій К. Запроваджуємо комунікативно-діяльнісну технологію навчання рідної мови та розвитку мовлення [Текст]: методична робота. *Вихователь-методист дошкільного заходу*. 2015. № 12. С. 10–18.
18. Ланіна І. Образотворче мистецтво для дошкільнят (5–6 роки). Х. : Видавництво «Ранок», 2012. 128 с.
19. Методика ознайомлення дітей з природою [Текст] : хрестоматія / уклад. Н. Горопах. К. : Слово, 2012. 429 с.

20. Павелків Р., Цигипало О. Дитяча психологія [Текст] : навч. посібник для самостійної роботи студента ВНЗ. К. : Академвидав, 2011. 373 с.
21. Павелків Р., Цигипало О. Дитяча психологія. Практикум [Текст] : навч. посіб. для здобувачів ВНЗ. Рівне : Волинські обереги, 2008. 320 с.
22. Павелків Р., Цигипало О. Дитяча психологія навчальний посібник. 2-ге вид., випр. К. : «Академвидав», 2015. 400 с.
23. Петриківський первоцвіт: методичний посібник / Упор. В. Купрієнко, Н. Міхіна, І. Корінько та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 40 с.
24. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: підручник. 3-тє вид., випр. К.: «Академвидав», 2015. 448 с.
25. Поніманська Т. Гуманістичний аспект психолого-педагогічної підготовки вихователя. Проблеми сучасної педагогічної освіти. К., 2001. С. 73–79.
26. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: підручник. 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2013. 464 с.
27. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник / Н. Гавриш, О. Брежнєва, І. Кіндрат, О. Рейпольська. За заг. ред. Брежнєвої. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 176 с.
28. Світ чомучок. Організація дослідно-експериментальної роботи з дошкільниками / уклад. Л. Шик. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 111 с.
29. Система реалізації завдань екологічної освіти та виховання дітей старшого дошкільного віку / укладачі О. Фоміна, Л. Марчук, Н. Тимошук. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2012. 236 с.
30. Старченко В. Формування логіко-математичної компетентності у старших дошкільників: Навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі». К.: Світич, 2009. 80 с.
31. Старченко В. Цікава математика для молодшого дошкільника: Навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі». К.: Наш час: Х. : Ранок, 2010. 127 с.
32. Сухорукова Г. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. К. , 2010. 367 с.
33. Таланчук О. Українознавство. Усна народна творчість: Навчально-методичний посібник. К. : Либідь, 1998. 248 с.
34. Тимофєєва О. Кришталеві джерела : методичний посібник для вихователів та батьків з питань формування екологічної компетентності дошкільників. Тернопіль : Мандрівець, 2015. 216 с. : іл.
35. Фасолько Т. Технології розвитку дитячої художньої творчості. Кременець : Видавничий центр КОГП, 2011. 137 с.
36. Цікаві цифри: Використання прийомів ейдетики при ознайомленні з цифрами / Авт.-упор. О. Яловська. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 128 с.
37. Шульга Л. Штампографія : відкріймо дітям радість творчості. Дошкільне виховання. 2015. №9. С. 17–19.

38. Щербакова К. Методика формування елементів математики у дошкільників: навч. посіб. К. : Вид.-во Європ. ун-ту, 2005. 392 с.
39. Яковлєва Н. Малювання. Конспекти занять для роботи з дітьми 4–5 років. Х. : Видавництво «Ранок», 2011. 88 с.
40. Яковлєва Н. Малювання. Конспекти занять для роботи з дітьми 5–6 років. Х. : Видавництво «Ранок», 2011. 72 с.
41. Яловська О. Пальчики дошкільнят: розвиваємо руку – розвиваємо мозок. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 228 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія. URL: <http://www.kogpi.edu.te.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>
5. Національна бібліотека ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Пошук по українському вебу, конференціях. URL: <http://www.el.visti.net>
7. Фаховий коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка. URL: <https://kogpa.edu.ua/uk/fakhovyi-koledzh>